Gemeente Bergen op Zoom

RVB25-0022

Voorlegger Raadsvoorstel

Onderwerp	:	Verdere uitwerking onderzoeksvraag en aanpak uitvoering motie Facilitair Bedrijf
Nummer voorstel	:	RVB25-0022
Datum voorstel	:	23-04-2025
Portefeuillehouder(s)	:	drs. M. Mulder MSc.
Contactpersoon	:	P.G.E Werrebroeck
Afdeling	:	Wmo, Jeugd en Gezin
Contactpersoon Email	:	
Contactpersoon Telefoon	:	
Programmanummer en -naam	:	1. Besturen, Samenwerken en Veiligheid

Voorstel:

De onderzoeksopdracht, de bijbehorende vragen en de onderzoeksmethodiek conform de motie Facilitair bedrijf vaststellen.

Type voorstel:

☑ Kaderstellend
☐ Controlerend
☐ Rest

Zijn in het voorstel één of meer van de volgende aspecten van toepassing?

	Ja	Nee
Zijn doelen en/of effecten beschreven	☐	☑
Financiële consequenties	☐	☑
Gevolgen voor de schuldenlast	☐	☑
Inspraakverordening van toepassing	☐	☑

Communicatieparagraaf:

Bij dit voorstel zijn betrokken: de klankbordgroep, bestaande uit de portefeuillehouder, leden van de gemeenteraad en ambtelijke ondersteuning.

Bij dit voorstel zijn extern betrokken: onderzoeksbureau Berenschot.

Samenvatting:

Op 4 juli 2024 heeft de raad een motie aangenomen met als titel “onderzoek Facilitair Bedrijf“. Het doel is om onderzoek te doen naar de faillissementskwestie en te leren van het doorlopen proces.

De gemeenteraad heeft het college van B&W verzocht om een hernieuwd extern onderzoek uit te voeren waarbij een extern bureau zich laat bijstaan door een delegatie uit de gemeenteraad, bestaande uit maximaal één raads- of burgerlid per fractie. Hierbij worden vooraf een onderzoeksopdracht, de bijbehorende vragen en de onderzoeksmethodiek geformuleerd, die door de gemeenteraad wordt vastgesteld. Uitgangspunt is om meer inzicht te krijgen in de verschillende rollen van de betrokken actoren, waarbij het resultaat van het onderzoek mede gericht is op verbetering van de efficiëntie en effectiviteit van de interne en externe samenwerkingsverbanden.

Bijlagen: (geef aan of een bijlage is bijgevoegd of ter inzage is gelegd; benoem en nummer deze bijlagen)

Bijlage nr.	Omschrijving	Bijgevoegd/Ter inzage
Bijlage 1	RMO024-0025 Motie onderzoek Facilitair Bedrijf	
Bijlage 2	Onderzoeksvoorstel Bergen Op Zoom Facilitair Bedrijf	

RVB25-0022

Raadsvoorstel

Datum raadsvergadering	:	28-05-2025
Nummer	:	RVB25-0022
Onderwerp	:	Verdere uitwerking onderzoeksvraag en aanpak uitvoering motie Facilitair Bedrijf

Aan de gemeenteraad,

Voorstel

De onderzoeksopdracht, de bijbehorende vragen en de onderzoeksmethodiek conform de motie Facilitair bedrijf vaststellen.

Inleiding

De gemeenteraad van de gemeente Bergen op Zoom heeft in zijn vergadering van 4 juli 2024 een motie aangenomen met als titel “Onderzoek Facilitair Bedrijf: extern onderzoek, RMO024-0025 (bijlage 1). De aanleiding tot deze motie was een rapportage, opgesteld door bureau Proof in opdracht van het college van B&W, naar aanleiding van het faillissement van het Facilitair Bedrijf.

Beoogd maatschappelijk effect/doelstelling

Het onderzoek door Berenschot heeft tot doel dat er lessen getrokken kunnen worden uit het faillissement van het Facilitair Bedrijf, met name de processen daar omheen. Uitgangspunten van het onderzoek zijn de leidende principes uit het bestuursakkoord 2022-2026:

- Wij communiceren open, eerlijk en transparant;
- Wij zijn een lerende gemeente;
- Onze doelstellingen zijn meetbaar;
- De financiën moeten op orde zijn;
- We gaan aan de slag met het verbeteren van de governance van onze eigen organisaties, deelnemingen en verbonden partijen.

Uitwerking voorstel

Op 29 januari 2025 is er met de klankbordgroep en projectgroep gesproken over het onderzoek. Naar aanleiding daarvan is er op 7 februari 2025 een mail gestuurd met daarin een reflectie op het gesprek en aanvullende informatie over de scope van het onderzoek. Hierin spreken we over twee delen van het onderzoek:

1. Het eerste deel van het onderzoek richt zich op een verdieping van het onderzoek van PROOF.
2. Het tweede deel is het doen van onderzoek om te komen tot aanbevelingen

Op 24 maart 2025 is bevestigd dat de opdracht om het onderzoek uit te voeren aan Berenschot is gegund. Vervolgens hebben we op 7 april 2025 gesproken met de klankbordgroep om de vraag- en doelstelling van het onderzoek en de bijbehorende onderzoeksaanpak aan te scherpen. Het resultaat hiervan is in dit aangepaste onderzoeksvoorstel te vinden.

Het onderzoek heeft als doel om inzicht te geven in de oorzaken van het faillissement van het Facilitair Bedrijf en de wijze waarop momenteel de sturing op afhankelijke/verbonden partijen is vormgegeven zodat de gemeente Bergen op Zoom in de toekomst beter in staat is haar sturing op afhankelijke/verbonden partijen vorm te geven en uit te voeren.

Daartoe wordt verdiepend onderzoek uitgevoerd naar de oorzaken van het faillissement van het Facilitair Bedrijf en verbredend onderzoek naar de wijze waarop de sturing op drie andere afhankelijke/verbonden partijen momenteel is vormgegeven en wordt uitgevoerd.

Beide onderzoekssporen versterken elkaar. Inzichten over het Facilitair Bedrijf kunnen helpen bij de analyse van de andere afhankelijke/verbonden partijen. Tegelijkertijd helpt de vergelijking met andere samenwerkingen om te onderscheiden wat specifiek is voor het Facilitair Bedrijf en waar algemene patronen over de wijze waarop sturing is ingericht en wordt uitgevoerd zichtbaar zijn. Dat zorgt ervoor dat het trekken van lessen voor de toekomst op een brede basis rust.

<u>Centrale onderzoeksvraag</u>
'Wat kan de gemeente Bergen op Zoom leren van het faillissement van het Facilitair Bedrijf en de wijze waarop sturing op afhankelijke/verbonden partijen momenteel is vormgegeven voor de toekomstige sturing op afhankelijke/verbonden partijen?'

Daar horen de volgende deelvragen bij:

- Wat zijn de oorzaken van het faillissement van het Facilitair Bedrijf?
- Hoe is de sturing door de gemeente Bergen op Zoom op het Parkeerbedrijf, De Maagd/GebouwT en Zwembad De Schelp vormgegeven en hoe wordt hier in de praktijk invulling aan gegeven?
- Wat kan er geleerd worden van het faillissement van het Facilitair Bedrijf en de huidige sturing op afhankelijke/verbonden partijen?

Verdieping
Het verdiepend onderzoek richt zich op het achterhalen van de oorzaken van het faillissement van het Facilitair Bedrijf. De onderzoeksvraag die daarbij hoort luidt als volgt:
'Wat zijn de oorzaken van het faillissement van het Facilitair Bedrijf?'

Deelvragen die daarbij horen zijn:

- Hoe was de sturingsrelatie (juridisch, sturing, controle, verantwoording, afstemming) tussen gemeente Bergen op Zoom en Facilitair Bedrijf ambtelijk en bestuurlijk vormgegeven?
- Hoe functioneerde deze sturingsrelatie (sturing, controle, verantwoording, afstemming) tussen gemeente en Facilitair Bedrijf op ambtelijk en bestuurlijk niveau?
- Wat waren de onderlinge verhoudingen en/of hoe was de onderlinge dynamiek tussen de gemeente Bergen op Zoom en het Facilitair Bedrijf?
- Wat was het effect van de dubbelrol raadslid-directeur Facilitair Bedrijf op de sturingsrelatie?

Nadere afbakening is dat het onderzoek een aantal begrenzingen kent. Deze zitten in de onderzoeksperiode en de kring van personen die in het kader van het onderzoek worden betrokken. De onderzoeksperiode beslaat de periode vanaf 2017 tot en met het faillissement begin 2020. De afwikkeling van het faillissement en de rol van de curator valt buiten de scope van het onderzoek

Verbreding
Het verbredend onderzoek richt zich op de wijze waarop de sturing op drie andere afhankelijke/verbonden partijen momenteel is vormgegeven en wordt uitgevoerd. Bij de selectie van deze drie andere partijen is rekening gehouden met de (uiteenlopende) vormgeving en financiering van die partijen. De onderzoeksvraag die daarbij hoort luidt als volgt:

'Hoe is de sturing door de gemeente Bergen op Zoom op het Parkeerbedrijf, De Maagd/Gebouw-T en Zwembad De Schelp vormgegeven en hoe wordt hier in de praktijk invulling aan gegeven?'

Analysekader
Bij de beantwoording van deze onderzoeksvraag maken we gebruik van een analysekader. Dit analysekader bestaat uit de volgende aspecten (daarin is sprake van enige mate van overlap):

- Maatschappelijk belang
  - Welk maatschappelijk belang wordt door de gemeente nagestreefd met de samenwerking?
  - Is dit maatschappelijk belang expliciet gemaakt?
- Formeel-juridische relatie
  - Welke juridische vorm heeft de samenwerking (stichting, BV, coöperatie, etc.)? - Welke afspraken zijn gemaakt over doelstelling, werkwijze en verantwoording?

- Bestuurlijke invloed:
  - Welke formele rol hebben college en gemeenteraad in de aansturing van de afhankelijk/verbonden partij?
  - Hoe vult de gemeenteraad zijn kaderstellende en controlerende bevoegdheid in?
  - Over welke informatie ten aanzien van deze afhankelijke/verbonden partijen hebben college en gemeenteraad de beschikking?
- Financiële relatie:
  - Op welke manier wordt de verbonden partij gefinancierd? En wat is de hoogte van deze financiering?
  - Hoe komt (de hoogte van) deze financiering tot stand?
  - Is er sprake van een subsidierelatie of andere relatie?
  - Hoe gaat de begrotings- en verantwoordingscyclus ten aanzien van deze afhankelijke/verbonden partijen in zijn werk?
- Ambtelijk contact/afstemming
  - Welke overleggen zijn er tussen afhankelijke/verbonden partij en gemeente?
  - Wie zijn bij deze overleggen betrokken?
  - Hoe vaak vinden deze overleggen plaats?
  - Met welk doel vinden deze overleggen plaats en wat wordt er besproken?
- Bestuurlijk contact/afstemming
  - Welke overleggen zijn er tussen afhankelijke/verbonden partij en gemeente?
  - Wie zijn bij deze overleggen betrokken?
  - Hoe vaak vinden deze overleggen plaats?
  - Met welk doel vinden deze overleggen plaats en wat wordt er besproken?
- Verantwoording
  - Op welke wijze wordt verantwoording afgelegd over de besteding van publieke middelen?
  - Is dit op verzoek van de gemeente Bergen op Zoom of uit eigen beweging?
  - Vindt binnen de gemeente een discussie en/of debat plaats over de verantwoording?

<u>Advies</u>
Beide onderzoeksporen dragen bij aan een advies over hoe de toekomstige sturing op afhankelijke/verbonden partijen vorm te geven. De onderzoeksvraag die daarbij hoort luidt als volgt:
'Wat kan er geleerd worden van het faillissement van het Facilitair Bedrijf en de huidige sturing op afhankelijke/verbonden partijen?'

Het onderzoek wordt uitgevoerd in vier fasen:
- Onderzoeksopdracht: Formulering van de onderzoeksopdracht en besluitvorming door de gemeenteraad.
- Onderzoek: Documentanalyse en interviews met betrokkenen.
- Conceptrapport: Opstellen van een conceptrapport met bevindingen en analyses.
- Leerpunten: Eindrapportage met leerpunten voor toekomstige sturing.

Het onderzoek start formeel na goedkeuring door de gemeenteraad en heeft een doorlooptijd van ongeveer vier maanden. Er wordt regelmatig afgestemd met de klankbordgroep en de stuurgroep om de voortgang en resultaten te bespreken.
Het onderzoek zal resulteren in concrete aanbevelingen voor de sturing op afhankelijke partijen, gebaseerd op de bevindingen en analyses van het faillissement van het Facilitair Bedrijf en de huidige sturing op andere verbonden/afhankelijke partijen.

Consequenties van het voorstel

Door deze onderzoeksmethodiek en aanpak wordt de organisatie sterker, transparanter, bewuster en komt meer en meer in control. Het moet in de haarvaten van organisatie, college en raad zitten om constant te verbeteren en lering te trekken uit onze ervaringen. Door elkaar hierop aan te spreken ontstaat een collectief bewustzijn en vertrouwen in elkaar.

Duurzaamheid

Niet van toepassing

Risico paragraaf

Geïdentificeerde risico's

Risico-onderdelen	NvT	Laag	Neutraal	Hoog
1. Realiseren maatschappelijke effecten			X	
2. Politiek-bestuurlijk en draagvlak			X	
3. Imago gemeente		X		
4. Algemene en externe omgeving		X		
5. Veiligheid		X		
6. Financiën		X		
7. Juridisch		X		
8. Planning		X		
9. Kwaliteit uitvoering		X		
10. Capaciteit organisatie en samenwerking partners		X		

Beheersmaatregelen risico's hoog

	Risico	Effect	Beheersmaatregel	Verantwoordelijke
1.				

Alternatieven

Een alternatief zou kunnen zijn om de methodiek en aanpak geheel of gedeeltelijk niet over te nemen. De lering die getrokken wordt, is dan mogelijk beperkter.

Een ontwerpbesluit bieden wij u hierbij ter vaststelling aan.

Het college van burgemeester en wethouders van Bergen op Zoom,

De secretaris,	De burgemeester,
J. Perfors	drs. M. Mulder MSc.

RVB25-0022

Raadsvoorstel

De raad van de gemeente Bergen op Zoom;

gezien het voorstel van het college van 23 april 2025, nr. RVB25-0022;

BESLUIT:

De onderzoeksopdracht, de bijbehorende vragen en de onderzoeksmethodiek conform de motie Facilitair bedrijf vaststellen.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 28 mei 2025

De griffier,	De voorzitter,
drs. E.P.M. van der Meer	drs. M. Mulder MSc.

Gemeente Bergen op Zoom

RVB25-0022

Raadsvoorstel